

گزارش جلسه با «احزاب» و «نمایندگان ادوار مجلس»^۱

۱: احزاب و انتخابات

در حال حاضر در صحنه سیاسی ایران، بیش از ۲۲۰ حزب، جمعیت و تشکل سیاسی حضور دارند که جایگاه خاص آنان در فرایندهای سیاسی، به خصوص انتخابات، لزوم ساماندهی آنان را ضروری می‌نماید. یکی از ساز و کارهای مهم در این زمینه قانون است؛ اما علی‌رغم اهمیت این مساله، قانون انتخابات و نیز قانون احزاب، دارای نواقص و ضعف‌های اساسی هستند. در راستای شناسایی چالش‌های این حوزه، کمیسیون مشترک دفتر مقام معظم رهبری و دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، با حضور تعدادی از دبیران کل احزاب و تشکل‌های سیاسی، جلسات کارشناسی را برگزار نمود. این گزارش بر آن است تا راه‌کارهای ارائه شده در این جلسات، در زمینه‌ی بهبود عملکرد احزاب در انتخابات را، تبیین نماید. شرکت‌کنندگان در جلسه، راه‌کارهای ذیل را جهت ساماندهی احزاب و بهبود عملکرد آنان ارائه نمودند:

- تبیین ارتباط منطقی میان قانون احزاب و قانون انتخابات،
- تمهید ساز و کارهای مقتضی جهت عطف توجه رای‌دهندگان به لیست احزاب، ضمن توجه به افراد مستقل،
- تبیین ساز و کارهای مناسب در جهت حمایت مالی از احزاب، به تناسب اعضاء،
- ترغیب احزاب کوچک به ادغام و تشکیل یک حزب واحد بزرگ و منسجم،
- مطالعه تجارب سایر کشورها در مقوله احزاب و تدوین الگویی متناسب با نیازها و ارزش‌های کشور،
- عطف توجه مسئولین و مردم به نقش خطیر احزاب در عرصه سیاسی کشور،
- تمهید ساز و کارهای مقتضی جهت انجام فعالیت اقتصادی، به منظور کسب درآمدهای لازم.

۱- این دو گزارش توسط آقای قدرت‌علی حشمتیان نماینده دوره پنجم مجلس شورای اسلامی تهیه و تدوین شده است.

علاوه بر مقولات فوق، در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت فرایند انتخابات، کارشناسان تمهیدات زیر را عنوان نمودند:

- معرفی نامزدهای شایسته و جلوگیری از تشتت نیروها،
 - ممانعت از پراکندگی آراء و تمرکز آن،
 - شفاف‌سازی دیدگاه‌های احزاب و نامزدها و تمرکز بر موضوعات اساسی،
 - تمهیدات مقتضی در جهت پاسخگویی منتخبین، در راستای تحقق شعارهای انتخاباتی،
 - نظارت دقیق بر فرایند انتخابات، در راستای ارتقاء سلامت فرایند انتخابات،
 - تعیین مقبولیت و محبوبیت عمومی، به عنوان یکی از شروط ثبت نام کاندیداها.
- از مجموع مباحث کارشناسی مطرح شده می‌توان نتیجه گرفت، احزاب کارویژه‌هایی دارند که بخشی به طور مستقیم و بخشی غیرمستقیم به فرایند انتخابات مربوط می‌شوند. با حضور احزاب در صحنه سیاسی کشور، نه تنها مولفه‌هایی هم چون تجمیع و انتقال مطالبات مردم به حکومت، آموزش سیاسی جامعه، تربیت نیروهای سیاسی و ... محقق می‌شوند، بلکه کارویژه‌های انتخابات نیز از عمق، گستردگی و شتاب افزون تری برخوردار می‌شود.

۲: انتخابات و نظام قانون گذاری

تا کنون ۵۳ بار مورد اصلاح قرار گرفته است؛ اما علی‌رغم اصلاحات متعدد، هم‌چنان دارای نواقص فراوانی است. مطالعه سیر تدوین و تقنین قانون انتخابات کشور مبین آن است که اصلاح همه‌جانبه قانون، به نحوی که کمتر دست‌خوش تغییر و تحول گردیده و بتواند یک رویه قانونی و سیاسی مناسب را ایجاد نماید، از ضروریات امروز جامعه تلقی می‌شود. با عنایت به اهمیت موضوع، مقام معظم رهبری (مدظله)، امر به قرار گرفتن مقوله انتخابات، در دستور کار مجمع تشخیص مصلحت نظام نمودند. در این راستا کمیسیون مشترک دفتر مقام معظم رهبری و دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، به منظور واکاوی ابعاد موضوع و آسیب‌شناسی قانون انتخابات، سلسله‌جلساتی را با نمایندگان دوره‌های مختلف مجلس شورای اسلامی برگزار نمود. در این گزارش مهم‌ترین محورهای مطرح شده، در قالب دو بخش آسیب‌ها و راه‌کارهای پیشنهادی، ارائه می‌گردد.

الف) آسیب‌ها و چالش‌های موجود

- بالا بودن هزینه‌های انتخابات و ضرورت ساماندهی آن،
- عدم تناسب میزان جمعیت با تعداد کاندیداها،
- اصلاحات و تغییرات اعمال شده در قانون انتخابات، بیش از آن‌که معطوف به تامین منافع ملی و مصالح کشور باشد؛ منافع و مصالح نمایندگان هر دوره را مد نظر داشته است،
- کثرت داوطلبان، که موجب بروز مشکلاتی هم‌چون دشوار شدن امر اجرا و نظارت

- بر انتخابات، دشواری انتخاب اصلح توسط رای دهندگان، افزایش هزینه های انتخابات، گسترش رقابت های قومی و محلی و غیره می گردد،
- ناکارآمدی شیوه برگزاری انتخابات، و لزوم استفاده از فناوری های نوین و ناکافی بودن زمان و فرصت تبلیغات انتخاباتی.

(ب) راهکارها

- تفکیک و تعریف مقوله اعتقاد و التزام (به قانون اساسی، ولایت فقیه و...)، در شرایط داوطلبان،
- تمهید ساز و کارهای مقتضی، جهت افزایش نقش احزاب در انتخابات،
- مطالعه قوانین انتخاباتی سایر کشورها و بهره گیری از تجارب آنان، متناسب با نیازها و ارزش های کشور،
- افزایش مدت زمان تبلیغات انتخاباتی برای مجلس شورای اسلامی به ۴ هفته، ریاست جمهوری ۳ ماه، شوراها ۲ هفته و خیرگان ۱ ماه،
- ثابت بودن زمان اخذ رای و غیرقابل تمدید بودن آن،
- تعیین دقیق میزان رای دهندگان هر شعبه اخذ رای، به منظور ارتقاء سلامت انتخابات.